

Annotation. The problem of building a regression model of the level of net profit of a mining enterprise is considered. Linear and non-linear regression models were built. To build a power model, a transformation based on a decimal logarithm was applied. The obtained results were compared and the best regression model was selected.

Keywords: mining enterprises, profit, regression model, transformation.

УДК 351.82: 338.45

ВІДТВОРЕННЯ І ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ревенко Н. Г.

*к. е. н., професор, професор кафедри економіки Херсонської філії
Національного університету кораблебудування ім. Адмірала Макарова,
м. Херсон, Україна*

Анотація. Висвітлений методико-практичний аспект аналітичного обґрунтування розробки національної політики відтворення і відновлення промислового комплексу України у післявоєнний період. Наведено етапи аналітико-діагностичного оцінювання масштабів руйнування і збитків, завданих підприємствам війною, які здатні створити аналітико-діагностичну платформу для вибору, обґрунтування й узгодження напрямів політики відтворення й відновлення промислового комплексу у післявоєнний період.

Ключові слова: промисловість, промислова політика, суб'єкти господарювання, аналітико-діагностична діяльність, етапи.

Провідною сферою матеріального виробництва і основою національної економіки країн є промисловість. У промисловості України на сучасному етапі спостерігаються глибокі кризові явища, обумовлені її попереднім станом і суттєво поглиблені війною. І хоч воєнні дії і продовжують руйнівну діяльність, життя народу України та існування української держави повинні спрямовуватись на процеси відновлення насамперед, промислового комплексу країни. Це потребує якісної оцінки необхідних процесів відродження, продовження пошуку шляхів розвитку промисловості для виходу на перспективні рубежі.

Слід зазначити, що в Україні вже сформувався достатньо великий обсяг методологічних і аналітичних наробок стосовно розробки методів аналізу, стану і стратегування розвитку промисловості України. Але вони не об'єднані між собою і не створюють єдиний консолідований пакет документів розробки політики і стратегії її реалізації. Існуючі дослідницькі пропозиції для розробки стратегій і планів розвитку переважно спрямовані на окремі чи пріоритетні галузі промисловості, вони не акумулюють і не враховують сьогоденний руйнівний стан підприємств промисловості України і глибину збитків, які завдані галузям воєнними діями. В наступний період мова повинна йти не тільки про пріоритетні (прибуткові) галузі, а про всі, які випускають продукцію для підтримки всіх процесів життєдіяльності народу України, тобто і тих галузей, стан яких суттєво погіршився через воєнну агресію.

Розуміння напрямів і шляхів подолання наслідків війни поки відсутнє. 7 березня 2023 р. «Європейський політичний центр» (European Policy Center, ЕРС, Брюссель) та «Міжнародний центр перспективних досліджень» (МЦПД) провели експертну дискусію на тему «Відбудова України: відбудовувати краще та розумніше» [1], де представлено аналітичний документ «Відбудова України: ініціативи, підходи, рекомендації», в якому комплексно проаналізовані приклади післявоєнної відбудови інших країн та сучасні ініціативи щодо відновлення нашої країни. У процесі обговорення проблеми підкреслювалось, що ні міжнародна спільнота, ні сама

Україна досі не мають консенсусу, а ні щодо джерел фінансування, а ні щодо інструментів реалізації проєктів відновлення, а ні загальної концепції стосовного того, як буде реалізовуватись цей процес.

Тому вкрай необхідним стає пошук чітких відповідей на запитання, пов'язаних з відновленням держави. Однією з головних умов вирішення питання має стати глибокий аналіз і діагностика промислового комплексу країни, матеріальної бази, здійснення заходів щодо відновлення і визначення, крім матеріальних, основних нематеріальних чинників, підтримка і забезпечення процесів їх використання, у тому числі організаційних, організаційно-правових, соціальних, структурних, регулятивних та ін. Водночас дії щодо розробки програм і планів відновлення України розгорнулись досить швидко.

До розробки Плану відновлення України була залучена велика кількість організацій, які надали багато пропозицій стосовно відновлення промислової країни взагалі, але на питання – як робити? де робити? що конкретно робити? скільки коштуватиме відновлення? – та багато інших питань, які слід вирішити, конкретних відповідей до нині немає. Інформація стосовно зрушень надається узагальнено. Для розробки національних, галузевих, територіальних, виробничих планів дій потрібна реальна, деталізована і адресна інформація. Її можна і необхідно отримати тільки шляхом техніко-технологічного, організаційно-структурного, інституційного, господарського і управлінського аналізу. Такі дані аналізу і висновки стосовно стану промислових об'єктів дозволять упорядкувати діяльність Уряду і всіх регіонів країни стосовно побудови і реалізації процесів відновлення.

Для аналітико-діагностичного оцінювання поточної, стратегічної і прогнозової діяльності стосовно визначення напрямів, заходів і ресурсів політики розвитку промисловості стосовно кожного з її об'єктів слід користуватись не тільки рекомендаціями постанов і промов учасників з керівних організаційних структур, а залучати до участі в обговоренні і прийнятті рішень самих суб'єктів господарювання, які найкраще знають стан, можливості і необхідні засоби для відновлення власних підприємств. Водночас слід враховувати, що достатнім досвідом аналітико-діагностичної діяльності і сучасними методами кількісної та якісної оцінки рівня виробничих ресурсів володіють не всі суб'єкти господарювання та територіальні громади. Тому для її здійснення слід залучати галузеві і регіональні науково-дослідні організації, заклади вищої і середньої спеціальної освіти і головне використовувати науково обґрунтовані єдині методи, схеми і алгоритми проведення аналітичних заходів.

Необхідно, щоб підприємства кожної галузі і суб'єкти господарювання (навіть ті, які не зачепили воєнні дії) самостійно розробили проєкти свого відродження по «горизонталі» і «вертикалі», оцінили досконалість організаційних засад виробництва й управління, можливості розвитку, виявили ступінь своєї відповідності сучасним умовам господарювання. Потрібно бути впевненими і в надійності висновків щодо здатності власних підприємств до подальшого розвитку, мати власне бачення шляхів подальшої розбудови, чітко уявляти зміст модернізаційних заходів розбудови і їх вплив на майбутній розвиток підприємств, об'єктивно оцінити можливості фінансових витрат, потреби в допомозі з боку держави, зацікавленість бізнесових і суспільних організацій і громадських об'єднань.

Уявляється, що зараз проєктування наймасштабніших заходів і планів відбудови є не доцільним, оскільки сьогоdnішній стан промисловості, його потреби надзвичайно високі, а в умовах повоєнної і воєнної економіки в Україні першочерговим завданням стає досягнення стабільних умов життя і створення міцного фундаменту промисловості для поточного функціонування і зростання стійкості в умовах ринку. Це обумовлює необхідність передбачення перед впровадженням будь-яких модернізаційних заходів глибокого аналізу відновлюваних дій та їх обґрунтування.

При аналізі насамперед доцільно отримати інформацію стосовно досконалості організаційних форм господарювання. Повинні бути отримані відповіді на запитання: чи є вони найефективнішими серед інших видів, які мають реальні переваги? чи здатні вони відповідати на всі проблемні питання організації діяльності, які слід вирішити суб'єкту господарювання?

Іншим напрямом аналізу повинні стати способи побудови виробничих процесів, їх зв'язку у спільній виробничій системі. У їх складі слід розглядати рівень виробничих процесів, рівень спеціалізації, кооперування, комбінування, концентрації та їх сукупності і визначити, як вони впливають на кінцевий вид діяльності, чи є у них нереалізовані можливості, або чи не стали вони вже застарілими методами. Доцільним є і аналіз наявних можливостей застосування таких способів відновлення, як: реновація, реорганізація, конверсія і ревіталізація [2]. У кожного з них є привабливі риси, які можуть бути застосовані при розробці процесів відновлення.

Неодміним складником аналізу є оцінювання рівня застосування інноваційних методів і технологій діяльності, які впливають на якість, швидкість і результативність прийнятих рішень: впровадження сучасних інформаційних і цифрових технологій, технологій Блокчейну, використання аналітики великих даних (хмарних технологій), розумних машин та засобів тощо. Усі вони укріплюють шлях еволюційно-революційного підходу до технологій Індустрії-4, застосування сучасних алгоритмів розробки і прийняття рішень, моделей взаємодії органів управління суб'єктами господарювання з галузевими органами управління та органами виконавчої влади на державному, обласному та місцевому рівнях та застосування інших технологій в управлінську діяльність.

Аналітико-діагностичне оцінювання масштабів руйнування і збитків завданих війною підприємствам повинно проводитись у певній послідовності, що надасть можливість отримати об'єктивне уявлення про сьогоdnішній і бажаний майбутній розвиток суб'єктів господарювання. Укрупнено її можна здійснювати за такими етапами:

- аналіз і оцінка типу виробництва, його потужності, рівня науково-технічного рівня і можливостей виробляти конкурентоспроможну продукцію;
- оцінка кількості і якості продукції підприємства для задоволення потреб територіальних громад, регіонів чи країни і можливостей експорту;
- оцінка і перелік потреб для збереження чи модернізації виробництва із застосуванням інноваційних методів структурної перебудови системи управління і методів здійснення управлінської праці;
- оцінка переваг використовуваної організаційно-правової форми господарювання (в порівнянні з наявними), її здатності впливати на результати власної діяльності і діяльності держави;
- оцінка структурно-організаційної досконалості і системи управління;
- організаційні заходи з відновлення підприємств, у тому числі за рахунок власних та інших видів джерел, за напрямками (оновлення виробничих процесів; зміна організаційно-правової форми господарювання; зміна методів, засобів, принципів і технологій управлінської діяльності; зміна процесів коопераційної взаємодії між суб'єктами господарювання; підвищення тенденцій організаційної стійкості і збалансованості дій владних структур і суб'єктів господарювання);
- оцінка і обґрунтування пропозиції стосовно доцільності застосування того чи іншого методу модернізації (реорганізація, інновація, конверсія та ін.).

Така аналітико-діагностична оцінка дозволить створити уявлення про стан і рівень збалансованості і структурно-пропорційної надійності дій щодо застосування інноваційних методів організації і управління швидкістю реально обґрунтованих трансформаційних процесів, застосування інформаційного інструментарію діяльності, встановлення обґрунтованих пропорцій продукції промисловості, а сукупність результатів аналізу підприємств усіх галузей, у тому числі в територіальному аспекті дозволить оцінити здатність країни до відновлення власної промисловості та її розвитку відповідно до вимог Індустрії-4 разом з країнами ЄС. Результати аналізу повинні використовуватись і при виборі напрямів модернізації промислових об'єктів.

Література

1. Відбудова України: як відновлювати краще та розумніше?: комунікативний захід за участю МЦПД щодо відбудови України, 7 березня 2023 р., Брюссель. URL: <https://www.icps.com.ua/vidbudova-ukrayiny-yak-vidnovlyuvaty-krasche-ta-rozumnishe-u-bryusseli-vidbuvsya-zakhid-za-uchastyu-ntspd-schodo-vidbudovy-ukrayiny>

2. Бобровська О. Ю. Ревіталізація економіки України як інструмент управління довгостроковим розвитком. Інвестиції: практика та досвід. Київ: ТОВ «ДКС центр», 2023, № 10. С. 20–27. DOI: 10.32702/2306-6814.2023.10.20.

Reproduction and restoration of the industrial complex of Ukraine: problems and prospects

Revenko Nadia,

Ph. D. in Economics, Professor, Professor of the

Department of Economics Kherson Branch of the National University of Shipbuilding them Admiral Makarov

Annotation: The methodological and practical aspect of the analytical justification of the development of the national policy of reproduction and restoration of the industrial complex of Ukraine in the post-war period is highlighted. The stages of analytical-diagnostic assessment of the scale of destruction and damage caused to enterprises by the war are given, which are capable of creating an analytical-diagnostic platform for choosing, substantiating and agreeing directions for the policy of reproduction and restoration of the industrial complex in the post-war period.

Key words: industry, industrial policy, business entities, analytical and diagnostic activity, stages.

УДК 330.341.1

ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Руснак А.В.

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри економіки Херсонського навчально-наукового інституту

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Херсон, Україна

rusnak_av@meta.ua

Метою дослідження є обґрунтування інноваційної системи підприємства як елемента національної інноваційної системи. Визначено такі складові інноваційної системи на рівні підприємств як інноваційні ультра-, інфра- та інфраструктури. Узагальнено та схематично наведено механізм функціонування інноваційної системи великих високотехнологічних підприємств.

Ключові слова: інновації, національна інноваційна система, інноваційна ультраструктура, інноваційна інфраструктура, інноваційна інфраструктура, підприємство.

Мікрорівень національної інноваційної системи (НІС) характеризує її лише на рівні окремих підприємств, які є джерелами інновацій. Організаційна та інституційна підсистеми підприємств повинні підпорядковуватися імперативам інноваційного розвитку, а для цього підприємствам треба формувати свою інноваційну систему. Ефективна інноваційна система